

بررسی نگرش رایانه ای کارشناسان ترویج شرکت های خدمات

مشاوره ای شهرستان کرمانشاه

**Computer Attitude of Extension Agent advisory
services the city of Kermanshah**

سهیلا پور جاوید^{*}، امیر حسین علی بیگی^۲

کارشناس ارشد ترویج و آموزش کشاورزی دانشگاه رازی،^۲ دانشیار ترویج و آموزش کشاورزی دانشکده

کشاورزی دانشگاه رازی و عضو مرکز پژوهشی مطالعات اقتصادی-اجتماعی دانشگاه رازی

E-mail: pourjavid57@yahoo.com

*** نویسنده مسئول : سهیلا پور جاوید**

خلاصه

این تحقیق توصیفی-همبستگی با هدف کلی بررسی نگرش رایانه‌ای کارشناسان ترویج شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای شهرستان کرمانشاه، انجام شد. جامعه آماری این پژوهش را تمامی کارشناسان ترویج شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای شهرستان کرمانشاه (N=85) تشکیل دادند. حجم نمونه با استفاده از جدول نمونه‌گیری کرجسی و مورگان (1970)، 70 نفر تعیین گردید. از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای (برحسب دهستان محل خدمت کارشناسان ترویج شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای شهرستان کرمانشاه) بهره گرفته شد. با توجه به این که در این پژوهش نگرش رایانه‌ای کارشناسان ترویج شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای کشاورزی مورد سنجش قرار گرفت لذا به این منظور از مقیاس ایرانی نگرش نسبت به کامپیوتر (یغمایی و یغمایی، 1385) برای سنجش نگرش کارشناسان ترویج استفاده شد. به منظور اطمینان از روایی ظاهری و محتوایی پرسشنامه، از پانل متخصصان و به منظور برآورد پایایی² پرسشنامه از روش آلفای کرونباخ بهره گرفته شد. لازم به ذکر است که، میزان این ضریب در بخش مقیاس نگرش به رایانه با اعتبار محتوای بالا 0/89 محاسبه شد. یافته‌ها حاکی از آن است که، نگرش کاملاً منفی در کارشناسان ترویج اصلاً وجود نداشته و تنها 1/4 درصد دارای نگرش رایانه‌ای منفی می‌باشند. این در حالی است که، 11/4 درصد از کارشناسان ترویج دارای نگرش رایانه‌ای خنثی بوده، 72/9 درصد دارای نگرش رایانه‌ای مثبت و 14/3 درصد نیز از نگرش رایانه‌ای کاملاً مثبتی برخوردارند. واژه‌های کلیدی: رایانه، نگرش رایانه‌ای، کارشناسان ترویج، شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای، شهرستان کرمانشاه.

Abstract

Computer attitude of agricultural extension agents in Kermanshah Township In this study, descriptive correlational research methods were employed to examine computer attitude of agricultural extension agents and determine factors that influence the attitude toward computer usage. A stratified sample of extension agents in agricultural consultant companies at Kermanshah Township was drawn to represent the whole population (n=70). Based on findings, the majority of extension agents had a positive computer attitude. This study viewed agents' computer self efficacy variable as an important variable related to their computer attitude. In terms of predicting extension agents' computer attitudes, computer self efficacy, usage level of computer, access to computer, and tenure were found to be the significant predictors of computer attitude.

Key Words: Computer, computer attitude, computer self efficacy, extension agent.

² Reliability

مقدمه

رشد شتابان زیر ساخت‌های ارتباطی در چند دهه اخیر و پیشرفت حیرت‌انگیز فن‌آوری‌های ماهواره‌ای و رایانه، وضعیتی را به وجود آورده است که بنا بر باور بسیاری از صاحب‌نظران، جهان وارد دوره جدیدی شده که آن را عصر اطلاعات می‌نامند. نیاز روزافزون به اشکال مختلف اطلاعات باعث شده که زیست جامعه‌های بشری به شدت به گردش اطلاعات و اطلاع رسانی به هنگام وابسته شود. دستیابی به این اطلاعات در همه بخش‌ها یک عنصر حیاتی به شمار می‌آید، اما در این میان نظام ترویج کشاورزی که وظیفه‌ی خطیر و حساس اطلاع رسانی را در بخش کشاورزی بر عهده دارد، بیش از دیگر بخش‌ها به دسترسی به اطلاعات به هنگام و روزآمد وابسته می‌باشد. بدون شک یکی از راه‌های تحقق این امر، بکارگیری رایانه و دیگر فن‌آوری‌های ارتباطی توسط کارشناسان ترویج می‌باشد و بالتبع نگرش مثبت آنان به این فن‌آوری، تأثیر قابل توجهی در این امر خواهد داشت. لذا، بررسی نگرش رایانه‌ای کارشناسان ترویج ضرورت می‌یابد.

نگرش، عامل بسیار مهمی در پذیرش یا نبود پذیرش فن‌آوری اطلاعات می‌باشد. نگرش مثبت باعث می‌شود حتی اگر کاربران میزان مهارت اندکی در این رابطه در محیط کاری خود داشته باشند، برای استفاده از این فن‌آوری در محیط کاری‌شان از خود علاقه نشان دهند (فلکی و همکاران، ۱۳۸۷).

می‌دانیم که، طیف گسترده‌ای از اطلاعات می‌توانند روی رایانه‌ها ذخیره و استفاده شوند، به ویژه هنگامی که به روز بودن اطلاعات یک ضرورت باشد. این اطلاعات شامل پرورش دام، کشاورزی (زراعت)، نتایج تحقیقات، فن‌آوری توسعه یافته محلی، بازاریابی و ... است. بررسی نظرهای کارکنان ترویج نشان‌دهنده آن است که، بیشتر کارکنان ترویج معتقد هستند که طیف گسترده‌ای از اطلاعات کشاورزی و مباحث مدیریت کشاورزی، اطلاعات فن‌آوری جدید، اطلاعات مورد نیاز تصمیم‌گیری‌های بازاریابی و برنامه‌ریزی محلی روستایی از راه به کارگیری رایانه و فن‌آوری اطلاعات فراهم می‌شود. به عبارتی از فن‌آوری اطلاعات

می‌توان برای بدست آوردن اطلاعات گوناگون برای برطرف کردن نیازهای اطلاعاتی کشاورزان استفاده کرد. استفاده از رایانه و اینترنت در محل کار کارکنان ترویج مانند یک ابزار ذخیره، پردازش و اصلاح اطلاعات می‌باشد که گسترده بزرگی از هدف‌های مربوط به رشته ترویج و مشکلات اساسی کشاورزان را پوشش می‌دهد (بینیک و بریزموهن^۳، ۲۰۰۳). تحقیقات نشان می‌دهد که نگرش مثبت نسبت به استفاده از رایانه، نه تنها یک عامل کلیدی در ادغام رایانه در برنامه‌های آموزشی است، بلکه باعث جلوگیری از مقاومت در برابر استفاده از رایانه می‌شود (واتسن^۴، ۱۹۹۸؛ آلبرینی^۵، ۲۰۰۵). غلامعلی لواسانی (۱۳۸۴) در پژوهش خود نتیجه می‌گیرد که بین نگرش جامعه مورد بررسی و میزان آشنایی و به کارگیری رایانه رابطه معنی‌داری وجود دارد. فلاح (۱۳۸۵) در پژوهش خود نشان داد که هیچ‌یک از کارشناسان ترویج استان گیلان دارای نگرش منفی نسبت به رایانه نبوده‌اند، ۳/۳۸ درصد دارای نگرش خنثی و ۷/۶۱ درصد دارای نگرش مثبت بوده‌اند. همچنین بین سن و میزان تحصیلات با متغییر نگرش رابطه معنی‌داری به دست آمده است. بر این اساس با مرور ادبیات نظری و بررسی‌های انجام شده در این زمینه می‌توان گفت که نگرش کارشناسان ترویج در زمینه رایانه و فن‌آوری اطلاعات با برخی عوامل‌های مانند ویژگی‌های فردی - حرفه‌ای (از جمله: سن، جنسیت، میزان تحصیلات، تسلط به زبان انگلیسی و پیشینه شرکت در دوره‌های آموزشی رایانه و فن‌آوری اطلاعات)، دانش (سخت افزار رایانه، نرم افزار رایانه و اینترنت)، مهارت و بکارگیری (سخت افزار رایانه، نرم افزار رایانه و اینترنت) و امکانات و شرایط پشتیبانی (شمار مکان‌های دسترسی به رایانه، شمار رایانه و دسترسی به رایانه) ارتباط دارد (فلکی، فمی، ایروانی و موحد محمدی، ۱۳۸۷).

³ Bheenick & Brizmohan

⁴ Watson

⁵ Albirini

نتایج پژوهش فلکی و همکاران (۱۳۸۷) همچنین نشان داد که عامل‌هایی مانند سن، میزان تحصیلات، تسلط به زبان انگلیسی، میزان آشنایی و بکارگیری رایانه و مکان‌های دسترسی به رایانه رابطه معنی‌داری با نگرش داشته‌اند. استفاده از رایانه و فن‌آوری‌های نوین مرتبط با آن از سوی همگان یکسان نیست و توجه به اینکه چرا برخی افراد فن‌آوری‌های رایانه‌ای را قبول دارند و بعضی دیگر آن را طرد می‌کنند، از مباحث چالش‌انگیز و مورد علاقه در تحقیقات نظام‌های اطلاعاتی است، اینکه چرا برخی افراد مشتاقانه از رایانه‌ها استفاده می‌کنند و از کار با آن لذت می‌برند و عده‌ای دیگر در تعامل با آن دچار اضطراب رایانه‌ای می‌شوند، به متغیرهای بسیاری مرتبط می‌شود که همبستگی بین آن‌ها در تحقیقات گوناگون بررسی شده است و از جمله این عامل‌ها می‌توان از سن، جنسیت، میزان تحصیلات، رشته تحصیلی (بکرزو اشمیت^۶ ۲۰۰۳ و یانگ، ۲۰۰۱)، فرهنگ، تجربه‌های پیشی، کار با رایانه، داشتن رایانه شخصی (بلیگ نوت و همکاران^۷، ۲۰۰۲) هوش، منبع کنترل، خود انکاره (فرانسیس و همکاران^۸، ۲۰۰۰) و نگرش نسبت به رایانه (کادیجویچ، ۲۰۰۰) نام برد.

روش شناسی تحقیق

جامعه آماری این تحقیق، توصیفی-همبستگی را همه‌ی کارشناسان ترویج شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای شهرستان کرمانشاه، تشکیل دادند که بالغ بر ۸۵ نفر می‌باشند. حجم نمونه با استفاده از جدول نمونه‌گیری مورگان (۱۹۷۰) برای ۷۰ نفر ($n=70$) تعیین شد و از روش نمونه‌گیری تصادفی طبقه‌ای بهره گرفته شد. از مقیاس ایرانی نگرش نسبت به رایانه (یغمایی و یغمایی، ۱۳۸۵) برای سنجش نگرش کارشناسان ترویج استفاده شد.

⁶Beckers & Schmidt

⁷Blignaut, McDonald & Tolmie

⁸Francis, Leslie, Yaacov Katz & Jones

نتایج، بحث و نتیجه گیری

یافته‌ها بیانگر آن است که، کارشناسان ترویج نگرش مثبتی نسبت به رایانه دارند. چراکه میانگین پاسخ‌های آن‌ها به گویه‌های نگرش سنج رایانه $2/98$ (از 4 و انحراف معیار $= 0/56$) است. بطور کلی نگرش رایانه‌ای کارشناسان ترویج شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای شهرستان کرمانشاه، را می‌توان مثبت ارزیابی نمود، زیرا برابر داده‌ها، نگرش به طور کامل منفی در کارشناسان ترویج وجود نداشته و تنها $1/4$ درصد دارای نگرش رایانه‌ای منفی می‌باشند، $11/4$ درصد نیز دارای نگرش رایانه‌ای خنثی بوده، $72/9$ درصد دارای نگرش رایانه‌ای مثبت و $14/3$ درصد نیز از نگرش رایانه‌ای به طور کامل مثبتی برخوردارند.

به منظور بررسی تأثیر ویژگی‌های فردی و حرفه‌ای کارشناسان ترویج شرکت‌های خدمات مشاوره شهرستان کرمانشاه بر نگرش رایانه‌ای آنان، از تحلیل رگرسیون چندگانه به روش گام به گام (stepwise) بهره گرفته شد. در اینجا بر اساس جدول ۴ تحلیل رگرسیون تنها تا دو گام پیش رفته است و در گام اول متغیر تجربه‌ی رایانه‌ای وارد معادله شده که میزان ضریب همبستگی آن (R) با متغیر وابسته (نگرش رایانه‌ای) $0/522$ بدست آمده (جدول ۴) در این مرحله میزان ضریب تعیین برابر با $R^2=0/305$ و ضریب تعیین تعدیل شده برابر با $0/293$ بدست آمده است. در گام دوم با وارد شدن دومین متغیر یعنی میزان استفاده از رایانه در طول سال ضریب همبستگی چندگانه به $R=0/595$ ، ضریب تعیین به $R^2=0/354$ و ضریب تعیین تعدیل شده به $0/332$ افزایش یافته است، به عبارت دیگر بر اساس ضریب تعیین تعدیل شده 33 درصد تغییرهای متغیر وابسته (نگرش رایانه‌ای) توسط دو متغیر تجربه‌ی رایانه‌ای و میزان استفاده از رایانه در طول سال تبیین می‌شود. نتایج این بررسی در جدول شماره ۴ آورده شده است.

جدول ۴- جدول مدل رگرسیونی

مدل	ضریب همبستگی R	R ² ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده Adjusted R Square
۱	(a) ۰/۵۲۲	۰/۳۰۵	۰/۲۹۳
۲	(b) ۰/۵۹۵	۰/۳۵۴	۰/۳۳۲

پیشنهادها

با استناد به یافته‌های پژوهش به دست‌اندرکاران امر توصیه می‌شود که نسبت به برنامه‌ریزی برای شرکت کارشناسان ترویج شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای اقدام نمایند، چرا که برابر تحلیل رگرسیونی صورت گرفته در پژوهش ۳۳ درصد از تغییرهای متغیر وابسته (نگرش رایانه‌ای کارشناسان ترویج) توسط دو متغیر تجربه‌ی رایانه‌ای و میزان استفاده از رایانه در طول سال تبیین می‌شود، لذا میان میزان استفاده از رایانه و نگرش رایانه‌ای کارشناسان ترویج ارتباط معناداری حاکم است، این مطلب خود بیانگر آن است که، هر چقدر زمینه‌ی استفاده از رایانه توسط کارشناسان ترویج از راه ارائه‌ی آموزش‌های مناسب بیشتر فراهم شود، تجربه‌ی رایانه‌ای کارشناسان ترویج شرکت‌های خدمات مشاوره‌ای افزایش یافته و بالتبع نگرش رایانه‌ای کارشناسان ترویج را نیز مثبت‌تر خواهد نمود.

منابع مورد استفاده

۱. فلاح حقیقی صیقلانی، ن. (۱۳۸۵). تحلیل عوامل تاثیرگذار بر میزان استفاده از فناوری اطلاعات در ترویج کشاورزی در استان گیلان. پایان‌نامه کارشناسی ارشد ترویج کشاورزی، دانشکده کشاورزی، دانشگاه تهران.
۲. فلکی، م، شعبانعلی فمی، ح، ایروانی، ه. و موحد محمدی، ح. (۱۳۸۷). بررسی نگرش کارشناسان ترویج کشاورزی در زمینه به‌کارگیری فناوری اطلاعات در نظام ترویج کشاورزی ایران. *مجله علوم و فنون کشاورزی و منابع طبیعی*، سال ۱۲، شماره ۴۳ الف، صص ۲۶۵-۲۵۳.
۳. غلامعلی لواسانی، م. (۱۳۸۴). تدارک مدل معادلات ساختاری اضطراب رایانه در دانشجویان دانشگاه تهران. *فصلنامه روانشناسی و علوم تربیتی*، سال سی و چهارم، شماره ۱، صص ۱۲-۴.

1. Albirini, A. (2005). Teachers, attitudes toward information and communication technologies: the case of Syrian EFL teachers. *47(4)*, 373-398.
2. Beckers, J., H. & Schmidt, G. (2003), Computer Experience and Computer Anaxity. *Compiuter in Human Behavior Journal*, 19(6), 785-797.

3. Bheenick, K. J. & Brizmohan, R. (2003). The Scope of Information Technology Application in Agriculture Extension in Mauritius.
4. Blignaut, P., McDonald, A. & Tolmie, J. (2002), The Influence of Experience, Culture and Spatial Visualization Ability on Users Attitudes and Anxiety towards computer Use. http://infosci_online.com.
5. Francis, J. , Leslie, J. , Yaacov, K. & Susan Jones, H. (2000). The Reliability and Validity of the Hebrew Version of computer Attitude Scale. *computer & Education Journal*, 35,149-159.
6. Kadjevich, D. (2000). The Relationships Between Computer Usage and Computer-related Attitudes and Behaviors. *Journal of Educational Computing Research*, 2, 145-154.
7. Watson, D. M. (1998). Blame the technocentric artifact: What research tells us about problems inhibiting teacher use of It. *Computers in Human Behavior*, 16, 410-443.
8. Young, B. J. (2001), Gender Differences in Student Attitudes toward Computer. *Computers in human behavior*, 7, 17-35.